

schrijft, die in zijn verloop het volkomen beeld van watervrees zou vertoonen en waarbij de verwonding, die de stijfkramp teweegbrengt, in het gebied der hersenzenuwen zetelt.

Wat nu betreft de tetanus acutus; wij gelooven die in ons geval te kunnen buitensluiten. Deze toch treedt spoedig na de verwonding op, met *tonische* krampen, behoud van bewustzijn en van het slikkingsvermogen, voor zooverre de mond geopend kan worden ten minste. Bij lyssa heeft juist het tegenovergestelde plaats.

Van meer gewicht is het beweren, dat de zoogenaamde lyssa humana niets anders zou zijn dan eene psychose, eene soort van delirium hypochondricum, opgewekt door de vrees des lijdens voor het gevaarlijke van een hondenbeet 1). Ik ontken niet; ik zou zelfs het tegendeel kunnen bewijzen, dat bovenmatige vrees een met den dood eindigend delirium *kan* veroorzaken, waarbij de verschijnselen *zeer veel* overeenkomst met *lyssa* hebben. Wie zal op 't ruime veld der psychosen iets voor onmogelijk verklaren?

Maar ook dit meen ik hier buiten te kunnen sluiten. Noch de omstanders, noch ik zelf, noch allermint de patiënt, — niemand onzer had in het *begin* eenig vermoeden van lyssa. De laatste, — de patiënt, — heeft er, geloof ik, in 't geheel geen denkbeeld van gehad, wat zijne ziekte was. Het publiek geloofde er volstrekt niet aan; — wat volstrekt geen wonder is in deze, met het taaie geloof aan tooverij, hekserij, kwade aanraking en het kwade oog zoo ruim gezegende beemden. En ik voor mij zelve heb er volstrekt niet over gesproken, vóór ik uit de verschijnselen zekerheid meende te kunnen putten.

Noch aan verschijnselen van hysterischen aard, noch aan delirium tremens is hier te denken. De eerste zullen wel zeldzaam zoo hevig en doodelijk zijn, bij het laatste is de stoornis van het sensorium permanent. Meestal zal in al deze gevallen de bij lyssa, en ook in ons geval, zoo sterk op den voorgrond tredende enorme verhooging der reflexprikkelbaarheid ontbreken.

Moge de waarneming en mededeeling van dit geval iets bijdragen tot de vermeerdering onzer kennis van deze nog zoo duistere ziekte!

WETENSCHAPPELIJKE MEDEDEELINGEN.

DE BEHANDELING VAN HET ERYSIPELAS in de Chirurgische Kliniek te Greifswald wordt tegenwoordig volgens de mededeeling van den Assistentzarzt van Dr. HERMANN HUETER (*Berliner Klinisch Wochenschrift*, 1878, n°. 24 en 25) op HUETER's voetspoor zoowel door de plaatselijke zuivering der wondvlakte als door de subcutane injectie van het carbolzuur langs de grenzen, waartoe zich het proces uitstrekt, uitgevoerd. Levert de wondvlakte geene verandering van kleur of gesteldheid op, zoo is

1) Lyssophobie, hydrophobia imaginaria, zie hiervan bij BOLLINGER, in ZIEMSEN'S *Handbuch der speciellen Patgologie und Therapie*, Bd. III. pag. 562, een geval. Wellicht 'tzelfde met de monomanie hydrophobiaque van DUBOIS.

eene afspoeling en zuivering met eene 3 pCt. sterke carbolzuuroplossing voldoende, terwijl daar, waar zij eene diphtheritische of croupeuse ontarding vertoont, de granulaties met eene 5—8 pCt. sterke chloorzinkoplossing gedrenkt en met eene in dezelfde solutie gedoopte dot watten, gereinigd worden. Na deze zuivering wordt het erysipelas op de huid bestreden en die strijd door de subcutane injectie eener 3 pCt. sterke carbolzuuroplossing (acid. carbolicum, spir. vini $\bar{a}\bar{a}$ 1.5 aq. dest. 1.5) langs de grenzen, tot welke de roos zich uitstrekt, gevoerd. Daar de inwerking dier injectie zich ongeveer over eene oppervlakte ter grootte van een halve speelkaart ($\frac{1}{2}$ Kartenblatt) uitstrekt, zoo is hare toepassing op verschillende huidplekken noodzakelijk. Bij eene vroegtijdige erkenning van het optredende erysipelas zijn doorgaans 2—3, bij hevige gevallen 5 en in het algemeen hoogstens 12 injectiën van het geheel gevulde PRAVASZ'sche spuitje, noodig. Wegens de sterke diffusie der oplossing in de weefsels kan, ten einde het herhalen der eenigzins pijnlijke ontsteking te beperken, voor 2 injectiën de fijne canule blijven liggen. De wond wordt met de zieke huid door een vochtig carbolwattenverband gedekt, hetgeen 2—3malen daags wordt verwisseld en eerst na het ophouden van het erysipelas wederom het terrein voor het LISTER'sche verband geruimd. Daar waar het erysipelas reeds ab ovo met lymphangitis en lymphadenitis optreedt, wordt langs de gezwollen vaatstrengen en op de gezwollen klieren eene dikke laag graauwe zalf ingewreven en ook daar waar eene ruime toepassing der carbolzuurinjectie minder raadzaam is, het gebied, waarop het erysipelas optrad, door een ring van ung. cinereum omsloten. In 17 gevallen aldus behandeld was de verbetering snel en opvallend. Het proces verloor doorgaans na de eerste injectiën „seinen progredienten Character” en oefende een snellen invloed op de koortsreactie uit. De zoogenaamde carbolintoxicatie schijnt zich slechts zeer zelden te ontwikkelen en alleen in een geval werd na driemaal herhaling van 6—10 injectiën met tusschenruimten van 12 uren, de bekende verkleuring der urine opgeteekend. In 8 gevallen werd na één dag, in 6 na 2 en in twee andere na 3 en 4 dagen eene volkomene genezing verkregen en terwijl er in 1876 30 gevallen van erysipelas op de kliniek voorkwamen werden er in 1877 slechts 17 met een gemiddeld tijdsverloop van slechts $2\frac{1}{4}$ dag waargenomen.

Dr. J. HANLO.

DE COTOBAST, door JULIUS JOBET te Stuttgart (zie Jaargang 1876, pag. 638) onderzocht en door Prof. VON GIETL te Munchen het eerst in de behandeling van chronische en colliquative diarrhoea aangewend, werd door Dr. FRONMULLER te Furth (*Central-Zeitung*, 1878, n°. 55) op ruime schaal voor datzelfde doel en ook ter bestrijding van overmatige zweetvorming aangewend. FRONMULLER maakte in 92 gevallen van colliquative diarrhoea, meest bij tuberculosis of typhus, 85malen van de tinctuur, door de digestie van 1 deel der bast op 9 deelen alcohol van 85 pCt. verkregen, gebruik. In 50 gevallen was het resultaat opvallend, in 26 bevredigend, in 9 geheel onbevredigend. Het gewenschte resultaat werd 13malen na het dagelijksch gebruik van 10—50, 12malen na 50—100 en 25malen na 100—500 druppels der tinctuur, verkregen. Zij werd qua talis of met water verdund doorgaans zonder tegenzin gebruikt, terwijl de gemiddelde gift op ongeveer 150 drup-